

Prometniki najboljši

Prejšnjo soboto so bile na Kodeljevem v Ljubljani 3. športne igre ZSSS. V lepih in športnih bojih je največ točk zbral Sindikat delavcev prometa in zvez Slovenije (SDPZ). Čeprav so bile skoraj vse tekme na visoki ravni, so poznavalci menili, da so najbolj izstopale odbojkarice. Na fotografiji je zmagovalna ekipa Sinlesa, ki so jo sestavili v podjetju Marles.

Več o igrah na straneh 12 in 13

Se bo na Otiškem Vrhu zgodil čudež?

V invalidskem podjetju Inpod na Otiškem Vrhu se razmere že več mesecev zaostrujejo. Delavke so prejšnji četrtek zgodaj zjutraj začele stavkati, ker še niso prejele tretjega dela februarske plače. Direktor Aleksander Jug jih je poskušal prepričati (tudi grozil jim je), naj se vrnejo na delo. Ko so se prepričale, da je podjetje denar res nakazalo na njihove žiro račune, so se pred 12. uro vrnile na delo.

Kot že nekaj mesecev, tudi tokrat nobena ni prejela več kot 65.000 tolarjev plače. Delavke sedaj od direktorja zahtevajo, da jim do konca maja izplača še pol plače za marec. Menijo, da imajo pravico do plač, saj delajo. Ne pustijo si dopovedovati, naj gredo po pomoč na Rdeči križ.

Ta teden naj bi se sestala skupščina podjetja in odločila o njegovi usodi. Odločitev je odvisna zlasti od ministrstev za gospodarstvo in za delo, ki naj bi invalidskemu podjetju v hudih težavah pomagali.

F. K.

Tudi za ostanek Kovinarske iz Krškega ni več rešitve

Delavci družbe z omejeno odgovornostjo CBT v Krškem so prejšnji ponedeljek začeli stavkati. Podjetje, ki je nastalo iz bivše velike Kovinarske Krško, je ostalo brez dela in denarja, tudi material je pošel. Direktor Karel Platinšek dolguje 73 zaposlenim polovico plače za marec, plačo za april, pol lanskega regresa in še marsikaj. Delavci, ki jih zastopa območna organizacija ZSSS Posavja, so proti podjetju vložili že več tožb in jih tudi dobili.

Žal izvršbe niso bile uspešne, saj če denarja ni, tudi sindikat ne more vzeti.

Kot nam je povedal Marjan Urbanč, sekretar območne organizacije SKEI, so delavci skupaj z direktorjem ugotovili, da je rešitev le čim hitrejši stečaj. Predlog na sodišču je že vložen in Urbanč pričakuje, da bo rešen do konca tega tedna.

Lastnica podjetja je vdova umrlega nemškega podjetnika Jakoba, ki ji proizvodnje ni uspelo ohraniti na prejšnji ravni. Premožnje podjetja je večinoma pod hipoteko in stečajna masa zaradi tega verjetno ne bo velika, nam je še povedal Urbanč.

Problemska konferenca Stupisa

Stupis prireja v sredo, 29. maja, problemsko konferenco, na kateri bodo obravnavali problematiko tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije.

Predsednik Tone Rozman je nanjo povabil predstavnike vlade in resornih ministrstev, gospodarske zbornice, strokovne javnosti in sindikaliste ...

Stupis bo predlagal sprejetje sistemskih zakonov ter ukrepov za rešitev dejavnosti. Predlagal bo tudi postopno zmanjševanje obsega tekstilne, oblačilne in obutvene industrije.

Konferenca bo v dvorani glavne pošte na Čopovi 11 v Ljubljani.

Pogajalci na dveh bregovih

Pogajanja o socialnem sporazumu se sicer nadaljujejo, vendar vsaj glede plačne politike še ni napredka. Najbolj se razlikujejo pogledi na eskalacijo (uskaljevanje plač z rastjo cen življenjskih potrebščin). ZSSS in tudi drugi sindikati zahtevajo stoodstotno eskalacijo, predstavniki gospodarske zbornice pa pristajajo le na 85-odstotno. Minister za delo Vlado Dimovski poskuša uveljaviti kompromisni predlog, po katerem bi stoodstotno eskalacijo uveljavili v dveh letih, letos pa naj bi bila 92,5-odstotna.

Glede na dosedanjo rast cen življenjskih potrebščin bo julijska eskalacija 4,6-odstotna.

Na naše vprašanje, ali je med pogajalci prepad, je Dušan Semolič odgovoril: "O prepadu še ni mogoče govoriti, smo pa res na dveh bregovih." Pogajanja se bodo nadaljevala v petek, 24. maja.

Je v Ljubljani to mogoče? (2)**V podjetju Linorty je res vse narobe**

Kot smo napovedali v prejšnji številki našega glasila, je Sandi Bartol ta ponedeljek organiziral sestanek zaposlenih v trgovskem podjetju Linorty. Skupaj z več kot desetimi delavci in delavkami se ga je udeležil tudi direktor Smajil Kalauzović.

Uvodoma je Bartol orisal razmere v tem podjetju, kjer zaposleni sedem mesecev niso prejeli plač, v dogovoru z direktorjem pa so si iz blagajne jemali zaslužek, ki naj bi jim pripadal. Prispevki in davki za ta "izplačila" seveda niso bili plačani.

Ker so se posamezni delavci iz tega podjetja obrnili na Bartola in tudi včlanili v sindikat, je ta zanje dolžan ukrepati. Bartol je izrazil prepričanje, da je direktor prišel na sestanek zaradi tega, da bi se skupaj dogovorili o rešitvi problemov. Tudi on sam da je prepričan, da so rešljivi.

Po Bartolovih besedah bi problem rešili najboljše, če bi izračunali razliko med tem, kar so si delavci vzeli in kar bi jim po kolektivni pogodbi morale pripasti. V naslednji fazi pa bi sklenili še dogovor, kako in v kakšnih rokih bi direktor delavcem to izplačal in plačal tudi prispevke in davke. Bartol je omenil še možnost razveze delovnih razmerij zaradi tega,

ker zaposleni več kot tri mesece niso prejeli plač. Omenil je tudi vlaganje tožb za neizplačane plače in stečaj podjetja.

Direktor Kalauzović je kratko dejal, da je rešitev možna, če bodo zaposleni vrnili vse, kar so si vzeli (delavci so se temu gromko nasmejali). Vzeli naj bi si trikrat več, kot jim je pripadalo. Predlagal je Bartolu, naj v podjetje pošlje nekoga, ki bi ugotovil pravo stanje, in mu izročil tudi kopijo prijave, ki naj bi jo zaradi samovoljnega jemanja denarja proti delavcem vložil na policiji.

V nadaljevanju pogovora so delavci predstavili svoje videnje razmer v podjetju in izrazili dvom o sposobnosti direktorja, da bi razmere saniral. Direktor pa jih je še naprej prepričeval, naj denar najprej vrnejo in tako omogočijo ureditev razmer.

Ker nadaljevanje pogovora ni bilo več smiselno (direktor je tudi odšel), se je Bartol z delavci dogovoril za tele sklepe:

1. Ravnanje direktorja Kalauzovića je posmeh pravni državi, zato naj pristojni organi proti njemu ukrepajo.

2. Delavci bodo v najkrajšem možnem času prekinili delovno razmerje z delodajalcem in se prijavili na zavodu kot brezposelne ose-

be. O tej rešitvi se bo Bartol posvetoval še z glavnim inšpektorjem za delo Borutom Brezovarjem.

3. Sekretar SDTS bo pripravil vse potrebno za vložitev ovadbe zoper direktorja zaradi kršenja pravic delavcev in nezakonitega poslovanja.

4. Delavci si v bodoče ne bodo več privajali denarja in blagajne.

5. Zapisnik se posreduje vsem pristojnim državnim organom v Sloveniji.

Naslednji dan se je Bartol o rešitvi problemov delavcev Linortyja pogovarjal še z Jano Uran, namestnico glavnega inšpektorja za delo. Zagotovila mu je, da bodo inšpektorji že v prihodnjih dneh znova obiskali to podjetje in pregledali, ali je direktor izpolnil obveznosti iz odločbe, izdane 22. marca. Če bodo ugotovili, da nepravilnosti ni odpravil, mu bodo prepovedali opravljanje dejavnosti. Delavci pa bodo lahko vsak zase uveljavljali razvezo delovnega razmerja, za kar jim je sindikat že pripravil pisno vlogo.

Kako se bo problem v podjetju Linorty reševal, bomo poročali v naslednjih številkah našega glasila.

F. K.

Bili smo na 24. kongresu IUF

Prejšnji teden je bil v Ženevi 24. kongres mednarodne sindikalne zveze IUF, ki združuje delavce živilske in tobačne industrije ter kmetijstva, gostinstva in turizma ... V to zvezo, ki ima kakšnih 2.500.000 članov, sta povezana tudi naša sindikata KŽI in SGiT. Na kongresu je sodelovalo 560 delegatov, med njimi sta bila tudi Jovo Labanac (sekretar KŽI) in podpisana.

Na tem širokem področju, ki ga pogojno lahko imenujemo "od zemlje do mize", se v zadnjem času zmanjšuje število redno zaposlenih, vse več pa je tistih, ki delajo za določen čas ali le v sezoni. Ker so to zlasti ženske, ne uživajo temeljnih pravic iz dela, kot so: porodniški dopust, nadomestilo zaradi bolezni, zaščita pri delu ...

V gostinstvu in turizmu pa število delovnih mest narašča, saj se promet vsako leto povečuje po tri-

odstotni stopnji. V ospredju razprav na kongresu so bile teme, povezane s pravico do sin-

dikalnega organiziranja in drugih človekovih pravic, socialne varnosti in dostojnega življenja. Obravnavali smo tudi vprašanja v zvezi z izobraževanjem in posledice globalizacije. Delavci v državah proizvajalkah hrane so vedno bolj revni in tudi lačni, zmanjšuje pa se število držav, ki žanjejo sadove globalizacije. Ugotavljali smo, da tudi v državah, kjer je vse to urejeno z ustreznimi normami, praksa od njih zelo odstopa. Kršitve pravic zaposlenih lahko prepreči le zelo močan sindikat.

Kongres je iz članstva IUF izločil dva sindikata Kitajske, ki sta odgovorna za katastrofalen položaj zaposlenih v tej državi.

Delegati so sprejeli 24. kongresnih resolucij, s katerimi bomo seznanili svoje člane.

Karmen Leban,
sekretarka SGiT

Karmen Leban med delegati

Varstvo podatkov o pripadnosti sindikatom

Gre za posebej občutljive podatke, ki ne smejo biti dostopni nepooblaščenim

Stane Drobnič, sekretar SDTS za Ljubljano in okolico, je decembra lani varuha človekovih pravic opozoril, da v Poslovnem sistemu Mercator kršijo pravico zaposlenih, da se svobodno odločajo o tem, v kateri sindikat bodo včlanjeni. Ker se je varuh opredelil za nepristojnega, je na njegov nasvet pisal še inšpektoratu za varstvo osebnih podatkov. Te dni je prejel odločbo, ki Mercatorju nalaga, naj sprejme potrebne ukrepe za zavarovanje podatkov o pripadnosti sindikatom.

Drobnič pravi, da se je na varuha obrnil zaradi tega, ker je delavka v kabinetu predsednika uprave (sicer bivša predsednica SDTS v Mercatorju, sedaj pa predsednica "rumenega sindikata" v PSM) poslovdjem "trgovin na ljubljanskem območju pošiljala propagandno gradivo za podjetniški sindikat s priloženo izstopno izjavo iz SDTS. Poslovdjem so iz "uprave" naročali, naj propagandni material razdelijo članom SDTS in jim tudi naročijo, naj v nekaj dneh prinesejo izstopne izjave iz SDTS in pristopne izjave za novi sindikat. Poslovdje naj bi nadzorovali tudi vračanje izstopnih in pristopnih izjav. Drobnič je v prijavo varuhu še zapisal: "Če poslovdje v roku upravi ne vrnejo izjav, žpridejo iz uprave novi klici in urgence". Na ta način se na zaposlene izvaja pritisk, da izstopijo iz SDTS. Poslovdje so podaljšana roka uprave. Delavci so od njih zelo odvisni, saj jim določajo turnuse, dnevne obremenitve, izrabo dopusta, gibljivi del plače. Zaradi vsega tega delavci težko odklonijo njihovo zahtevo in tvegajo, da se jim zameri.

Varuh človekovih pravic je Drobniču odgovoril, da mu glede ustavno zagotovljene pravice do svobodnega ustanavljanja in delovanja sindikatov ter včlanjevanja vanje ne more pomagati, saj varuje le pravice ljudi v razmerjih z državnimi organi in nosilci javnih pooblastil. Ker pa bi bile po varuhovem mnenju lahko v Mercatorju kršene zakonske pravice do varstva osebnih podatkov, je Drobniču svetoval, naj se obrne na Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov pri ministrstvu za pravosodje.

Drobnič pravi, da ga je varuhovo mnenje presenetilo, vendar je njegov nasvet vseeno upošteval. Inšpektoratu je februarja poslal prijavo kršitev varovanja osebnih podatkov. V njem je navedel, da je predsednica Mercatorjevega sindikata v oddelku za obračun plač dobila seznam članov SDTS, čeprav je prej iz tega sindikata izstopila in so ji bila odvzeta pooblastila. Seznane članov SDTS je ta oseba poslala poslovdjem. Tudi pooblaščenka SDTS Nataša Porenta je seznane članov dobila pri njej. Služba za obračun plač je predsednici Mercatorjevega sindikata posredovala tudi seznane članov SDTS iz bivše Emone Merkur, ki je bila priključena Mercatorju. Drobnič je inšpektoratu predlagal,

naj prepreči zlorabo uporabe osebnih podatkov in pritiske na člane SDTS.

Po več pogovorih je inšpektor za varstvo osebnih podatkov Jože Bogataj 14. maja izdal odločbo, s katero zahteva od Poslovnega sistema Mercator:

- naj v svojih notranjih aktih določi postopke in ukrepe za zavarovanje osebnih podatkov, ki se nanašajo na pripadnost sindikatu in način shranjevanja teh podatkov,
- naj od zaposlenih pridobi pisno privolitve, iz katere bo jasno razvidna njihova privolitve, da lahko delodajalec obdeluje podatke o pripadnosti sindikatu.

V obrazložitve svoje odločbe je inšpektor med drugim zapisal, da je ob pregledu ugotovil, da so bili sezname o plačani članarini članov SDTS posredovani profesionalnemu sindikalnemu zaupniku, ki je oktobra lani izstopil iz SDTS in se včlanil v drugi sindikat. Sezname o plačilu sindikalne članarine so vsebovali tudi podatke o imenu in priimku ter osebni številki delavca in znesku odvedene članarine ... Poslovni sistem Mercator ni imel pisnih privolitvev posameznikov za obdelavo podatkov o njihovi sindikalni pripadnosti. V službi obračuna plač pa so hranili le kopije pristopnih izjav članov sindikata.

Inšpektor je v odločbi citiral tudi mnenje člana Mercatorjeve uprave o tem ravnanju. Povedal je, da kot delodajalec ni nikoli posegal v organiziranost in delovanje katerega koli sindikata v družbi. Izpolnjeval je le obveznosti iz 124. člena veljavne podjetniške kolektivne pogodbe, po katerem družba brezplačno zagotavlja obračun in nakazovanje članarine. Vsak delavec, ki podpiše pogodbo o zaposlitvi, pa posebej izjavi, da mu je znana regulativa delodajalca in da se z njo strinja. Podatek o članstvu v sindikatu je delodajalec tako uvrstil s svoj katalog osebnih podatkov – evidenco o plačah in drugih prejemkih zaposlenih, ki se varuje skladno s posebnim pravilnikom o varovanju osebnih podatkov.

Inšpektor je tudi zapisal, da spadajo podatki o pripadnosti sindikatom med posebej občutljive, zaradi česar bi morala biti njihova obdelava posebej označena in varovana. Ker v Mercatorju tega niso posebej uredili, bodo morali predpisati natančnejše ukrepe za varovanje osebnih podatkov o pripadnosti sindikatom. S predpisom bodo morali določiti, kje hranijo osebne podatke, kako mo-

rajo biti prostori varovani, kako mora biti varovana oprema, s katero se obdelujejo podatki o pripadnosti sindikatom, kako bo nepooblaščenim onemogočen dostop do podatkov. V notranjih aktih Mercatorja bo tudi moralo pisati, pod kakšnimi pogoji je podatke o pripadnosti sindikatom mogoče posredovati drugim osebam, denimo sindikalnim zaupnikom. Število oseb, ki imajo pravico dostopa do podatkov, bi moralo biti skrženo na minimum.

Po zakonu o varstvu osebnih podatkov lahko upravljavci obdelujejo osebne podatke posameznikov le na podlagi njihove privolitve. Posamezniki pa morajo biti obveščeni o tem, za katere namene bodo obdelani podatki uporabljeni. V Mercatorju nimajo pisnih privolitvev posameznikov, da lahko obdelujejo njihove podatke o pripadnosti sindikatom, je še zapisal Bogataj.

Na to odločbo se Mercator lahko pritoži v osmih dneh od dneva njene vročitve. Odločbo je inšpektor poslal tudi Konfederaciji 90 in KNSS-Neodvisnosti.

Drobnič z odločbo ni povsem zadovoljen, saj je pričakoval odločnejše ukrepanje. Več kot očitno je, da morajo red na tem področju ustvarjati udeleženci sami, torej sindikati in uprave. V podjetju, kjer daje uprava prednost zlasti od sebe odvisnemu sindikatu, drugi sindikati zelo težko dosežejo enakopravno obravnavo. Vsaj na načelni ravni pa je problem rešljiv z izpopolnjenimi pristopnimi izjavami, ki jih nekateri sindikati že imajo. Najne bi bilo dobro zapisati, da delavec z vstopom v sindikat dovoljuje njegovim odgovornim osebam tudi uporabo podatkov o njegovi pripadnosti sindikatu, seveda le v vnaprej znane namene.

F. K.

Seminar

Plačni sistemi in kolektivne pogodbe

V prejšnji številki našega glasila smo objavili razpis seminarja Plačni sistemi in kolektivne pogodbe, ki bo **30. maja** v Ljubljani.

Ker organizatorji še niso prejeli zadostnega števila prijav, se še lahko prijavite. Razpis in prijavnico najdete v **17. številki NDE**.

Pogovor z Juretom Kuretom, predsednikom KNG v Colorju

Plače, večni problem za zaposlene in sindikate

Družba Color iz Medvod je pred časom zašla v težave, iz katerih jih rešuje kranjska Sava, ki jo je prevzela. O tem in o delu sindikata v novih pogojih smo se pogovarjali s predsednikom sindikata KNG v Colorju, Juretom Kuretom. Pravzaprav nas je bolj kot Savin prevzem podjetja pred dvema letoma na pogovor zvalila novica, da v Colorju ljudje izstopajo iz sindikalnih vrst. Izkazalo pa se je, da je šlo le za peščico pretirano preračunljivih članov. In zanimivo, prav med pogovorom je nekaj delavcev prišlo po prijavnice, da bi se včlanili ...

“Naš sindikat je številčno kar močan,” je začel pripovedovati Jure Kuret. “Od okoli 400 zaposlenih imamo 175 članov, smo jih pa že imeli 200. No, v zadnjem času je bilo nekaj osipa, deloma zaradi določanja presežnih delavcev lani in upokožitev in letošnjega izstopa sedmih delavcev iz sindikata. Marsikdo, ki bi sicer rad vstopil v sindikat pa omahuje. Prejšnja uprava je znala zlasti višje izobraženim kadrom jasno dopovedati, da njihovi poklicni karieri v Colorju članstvo v sindikatu ne bo v prid. Nova uprava tega ne počne. Se pa nekateri kljub temu bojijo pristopiti. Drugi, ki imajo pravi odnos in se znajo spustiti v pravično konfrontacijo z vodstvom, se pa članstva v sindikatu ne ustrašijo.”

Zakaj so nekateri delavci letos izstopili iz sindikata?

“Zaradi uvedbe dodatnega prostovoljnega pokojninskega zavarovanja letos marca. Nekateri, k sreči le omenjena sedmerica, so menili, da bi članarino koristneje uporabili za plačilo svojega deleža v tem zavarovanju.

Zaman so bila razlaganja, kakšne koristi imajo od sindikata, ali bi jih ob težavah lahko imeli. Zaleglo ni niti to, da je sindikat že proti prejšnjemu vodstvu tovarne uspel ohraniti nekatere pravice, ki jih je to hotelo zmanjšati.

Stara uprava nam je poskusila, to je bilo še pred združitvijo s Savo, kratiti nekatere pravice, hoteli so denimo skrajšati dolžino rednega in izrednega dopusta. Hoteli so nam vzeli pet odstotkov, ki smo jih imeli na plačo za zvestoto podjetju. Vendar smo te pravice nazadnje le uspeli ohraniti. To so pravice po naši podjetniški pogodbi in ta pogodba po Savinem prevzemu Colorja še vedno velja.”

Zanimivo je, da ste pravice ohranili, ljudje pa so kljub temu izstopali.

“Ta problem tare vse sindikate: ljudje vedo, da člani sindikata glede pravic niso nič na boljšem kot drugi zaposleni. Pravice, ki jih izbori sindikat, veljajo za vse zaposlene. Zato kak bolj varčevalno usmerjen član pomisli, da je plačevati za pravice, ki jih drugi dobijo brezplačno, nesmiselno.

Ali je v Colorju še kak drug sindikat?

Sindikat Neodvisnost, vendar ima samo nekaj 20 članov.

Kako gre podjetju, ali se stanje izboljšuje?

Na zadnjem srečanju z upravo nam je ta posredovala podatek, da ima Color po prečiščenih bilanci 1,9 milijarde tolarjev izgube. Precejšen del te izvira iz neizterjanih terjatev še iz časov razpada jugoslovanskega trga, še večji del pa iz časa finančne krize v Rusiji pred nekaj leti.

Do ruske krize nam je šlo vseeno kar dobro. Takrat nam je uprava vsem, ki so bili v plačnem sistemu razvrščeni nad 13 plačilnim razredom od 31, uvedla destimulativno nagrajevanje. V 13. razredu so na primer kvalificirani predelavci, jaz kot področni tehnolog 2 (tehnolog s srednješolsko izobrazbo) sem pa v 22. razredu. Glede tega smo se zelo bojevali, zdaj pa priganjamo, da bi se čim prej naredila nova sistemizacija, ki se pripravlja v sklopu Savinega sistema. Sicer ne vemo, ali bomo z novo sistemizacijo kaj pridobili ali izgubili, oziroma kdo utegne pridobiti, kdo pa izgubiti.

Se pa v Colorju jasnijo obzorja. Letos januarja smo še bili pod mesečnim planom, februarja na pozitivni ničli, marca pa je bil že minimalni pozitiven rezultat.”

Kako zadnji poslovni rezultati vplivajo na plače delavcev Colorja?

“Ves ta čas so nespremenjene, dvigajo se le zaradi upoštevanja eskalacije.”

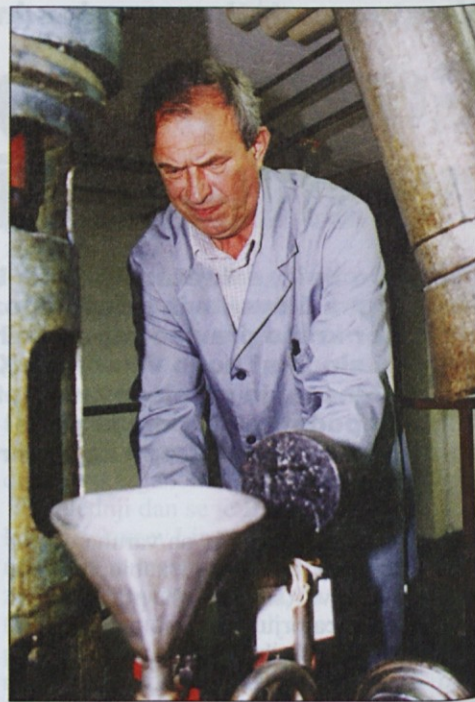
Kako se sindikat Colorja vklaplja v organiziranost sindikatov v poslovnem sistemu Save?

“Stanje se ni spremenilo, Colorjev sindikat je še naprej samostojen, s svojim žiro računom, sindikati v sistemu Save pa smo organizirani v posvetovalno konferenco. Sindikalne organizacije v poslovnem sistemu Sava so se dogovorile, da se srečujejo na posvetovalnih konferencah dvakrat letno in predebatirajo aktualne zadeve, kot so zakon o delovnih razmerjih, pa sistemizacija delovnih mest v Savi itd., ob tem pa tudi primerjajo svoje delovanje.”

Kako pa se sindikat Colorja ujame z novo, lani oktobra postavljeno upravo?

“Dobro, edinole večno neurejeno je vprašanje plač. Kot povsod drugod. Uprave se pač izgovarjajo na to, da je treba kolač najprej speči, preden ga začnemo rezati. Skratka, dokler ne bodo poslovni rezultati boljši, se tudi plače ne morejo premakniti na višjo raven.

Novo upravo smo seveda tudi vprašali, ali

Jure Kuret: Nekateri člani pomislijo, zakaj bi plačevali za tisto, kar nečlani dobijo zastonj. Pa izstopijo, denar od prihranjene članarine pa porabijo denimo za dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje.

so predvideni še kakšni presežki zaposlenih. Odgovorili so nam, da do jeseni zanesljivo ne bo sprememb v zaposlenosti. Toda vsiljuje se misel, da morda uprava čaka na novi zakon o delovnih razmerjih, v katerem naj bi bile določene precej nižje odpravnine.”

Vmes je zazvonil telefon, v enem izmed oddelkov je nekaj delavcev zaprosilo za včlanitev v sindikat, pa je sindikalni zaupnik telefoniral po prijavnice. Kar lepa novica spričo prej omenjenega izstopanja nekaterih zaradi banalnega razloga, ‘prihranka’ nekaj tisočakov letno. Potem ko sva oba izrazila zadovoljstvo nad novico, sva se s Kuretom vrnila k prejšnjemu pogovoru.

“Enako kot uprava trdijo tudi v Savi,” je nadaljeval prekinjeni pogovor Jure Kuret. “Namreč da želijo ohraniti vsa delovna mesta v Colorju. Na nekem sestanku pa smo povsem jasno slišali, da o presežnih delavcih do jeseni sploh ne bodo razmišljali in da se trudijo obdržati sedanje število delovnih mest. Je pa tudi res, da želijo ohraniti donosne profitne centre, preostale pa ukiniti.”

Ali iz poslovnih podatkov, ki jih posreduje uprava, sindikat lahko razbere, koliko bi lahko bilo neperspektivnih profitnih centrov?

“Lahko bi dejali, da so nekateri programi proizvodnje barv neperspektivni, vendar se v to temo ne bi podrobneje spuščal, saj se na ekonomiko ne spoznam kaj dosti.”

Kakšne podatke o poslovnih rezultatih vam uprava posreduje: nevtralne, se pravi poštene, ali jih morda prikrojuje po svojih potrebah oziroma namenih?

“Mislim, da dobivamo objektivne podatke. Edinole pri zadnji izgubi ne vem, koliko je zaradi čiščenja bilance objektivna. Nisem ekonomist, zato o tem ne morem soditi.”

Delovna doba se v knjižice vpisuje ne glede na plačilo prispevkov

V 17. številki našega glasila smo opisali probleme pri vpisovanju zavarovalne dobe v delovno knjižico za zaposlene pri zasebnih delodajalcih (obrtnikih).

Problem je nastal v Podravju zaradi tega, ker pokojninski zavod delavcem pri obrtnikih, če zanje niso bili vplačani prispevki, v delovne knjižice ni vpisoval delovne dobe.

Ker sta se mnenji pokojninskega zavoda in ministrstva za delo o tem vprašanju bistveno razlikovali, je sekretar ZSSS Milan Utroša o tem 22. marca pisal še generalnemu sekretarju ZPIZ Janezu Prijateljju in

mu predlagal, naj najde ustrezno rešitev. Boris Gačnik, ki je na ZPIZ odgovoren za izvajanje zavarovanj, je na podlagi dodatnega mnenja ministrstva za delo (nosi datum 11. april 2002) izdal dodatno navdilo območnim enotam ZPIZ.

Vanj je zapisal, da se delovno razmerje v delovno knjižico vpisuje ne glede na to, ali so bili prispevki plačani ali ne. Podlaga mnenja ministrstva za delo, podpisala ga je Nataša Belopavlovič, temelji na pravilniku o delovni knjižici, ki določa, kateri podatki se vpisujejo v to listino.

F. K.

Obvladajmo stres na delovnem mestu – 3

Vemo že, da stres na delovnem mestu lahko delavcu povzroči mnoga obolenja in celo smrt. Negativni stres se zato označuje kot "poljub smrti". Toda stres ni le negativen. Poleg negativnega stresa poznamo namreč tudi pozitivni stres. Pozitivni stres se pogosto označuje kar z izrazom "začimba življenja". Delavec se zaradi njega ne počuti ogroženega, ampak prijetno izzvanega, da se izkaže s svojimi sposobnostmi. Stres na delovnem mestu je lahko pozitiven le, če je delavcu v razumni meri omogočeno (ali se ga celo k temu spodbuja), da obvlada okoliščine svojega dela ter ima dovolj podpore uprave in sodelavcev in seveda če so njegovi delovni dosežki nagrajeni v sorazmerju z vloženim naporom.

Lučka Böhm

Ali imate v izvršnem odboru sindikata ljudi, ki se spoznajo na bilance?

"Seveda, brez tega ne bi sindikat mogel prav nič storiti."

Kakšno je vzdušje v kolektivu, ali ljudje radi hodijo delat, ali pa so odnosi zategnjeni?

"Vzdušje je še kar dobro, saj se novo vodstvo trudi za dobre odnose z zaposlenimi. Sicer pazi na disciplino in na izpolnjevanje delovnih nalog, kar je seveda normalno in prav, drugače pa ni nič narobe. Razen seveda plač, ki so vseskozi rdeča nit odnosov med vodstvom in zaposlenimi. Vodstvo skrbi, da bi bili rezultati boljši, v poslovanje pa se sindikat ne vtika, razen da nadzoruje izpolnjevanje kolektivne pogodbe."

Te pravice pa so spoštovane?

"Regres je, letos ga bomo dobili junija, koliko pa še ne vemo natanko. Vendar nižji od najnižjega dogovorjenega ne bo, tako je obljubljeno. Plače so redne, prehrana urejena, prevoz na delo je plačan. Novo vodstvo še ni poskusilo v začetku omenjene priborjene pravice zniževati."

Ali ste svoje pravice kaj primerjali s pravicami zaposlenih v Savi?

"Vemo le, da so v Savi regres že dobili in to zelo dobrega. Drugih pravic pa nismo primerjali, saj jih imamo mi zagotovljene v največji možni meri kot na primer dolžino dopusta ali dodatek na stalnost."

Tako imenovani družbeni standard je bil nekdanj v podjetjih pisan z veliko začetnico, kaj pa zdaj?

"Naše počitniške zmogljivosti je v glavnem prodalo že bivše vodstvo, preostale pa je vse, razen kočice na Voglu, prevzela Sava. Kočo na Voglu imamo za nekakšen simbol podjetja in se je svet delavcev zavzel zanjo."

Zdravstveno varstvo, preventivni pregledi, preventivno dopustovanje ogroženih delavcev na račun podjetja?

Delovati je začel svet za varnost in zdravje pri delu

Ta ponedeljek je začel delovati Svet Vlade RS za varnost in zdravje pri delu, ki ga bo (eno leto) vodil glavni inšpektor za delo Borut Brezovar. Svet je strokovno posvetovalno telo, določeno z zakonom. S posebnim sklepom ga je vlada ustanovila 18. aprila.

Pri izvajanju nalog na področju varnosti in zdravja pri delu, sodelujejo poleg predstavnikov varnosti pri delu in medicine dela tudi predstavniki tehničnih strok, psihologi, zdravniki specialisti, socialni delavci ter drugi. Za zagotavljanje varnega in zdravega dela pa skrbijo tudi delodajalci in delavci.

V svetu sveta sodelujejo poleg predstavnikov vlade, delodajalcev in delojemalcev tudi predstavniki strokovne javnosti, kar

omogoča ustrezno strokovno obravnavo vseh temeljnih vprašanj varnosti in zdravja pri delu.

Svet bo tako sprejemal stališča in priporočila o:

- nacionalnem programu,
- stanju, strategiji in o izvajanju enotne politike preprečevanja poškodb pri delu, poklicnih bolezni in drugih bolezni in poškodb, ki so posledica dela ali so z delom povezane,
- strokovnih podlagah za zakone in druge predpise,
- aktih mednarodnih organizacij, ki se nanašajo na varnost in zdravje pri delu.

M. D.

"Zdravstvene preventivne preglede imajo posamezni delavci vsako leto ali na dve leti, odvisno od ogroženosti zdravja. Za preventivno zdravstveno letovanje pa smo se pogovarjali že s prejšnjim vodstvom, vendar še nismo prišli do rezultata."

Izjavno o varnosti že imate?

"Seveda, saj imamo lastno varnostno službo."

Kaj je pokazala analiza varnosti, ali je bilo treba oziroma bo treba veliko stvari popravljati?

"Ne veliko. Natančnejši je nadzor nad uporabo zaščitnih oblek in sredstev, meritve na delovnih okoljih so bolj pogoste."

Koliko časa ste predsednik sindikata?

"Teče mi četrto leto, prej pa sem bil član

izvršnega odbora. Prihodnje leto pa nameram iti v pokoj, vendar bi rad pred tem še sklenil z upravo dogovor o delovanju sindikata. Predložili smo ga že prejšnjemu vodstvu, pa ga je povsem prezrlo, kot da ga ni dobilo. Zdajšnja uprava pa nas je sama pozvala, naj ji ga predložimo. Ker se bom upokojil, smo v sindikatu že izbrali kandidata za prihodnjega predsednika, za katerega menimo, da bo pravi človek za vodenje sindikata. Najprej ga bomo na občnem zboru konec maja izvolili za novega podpredsednika sindikata, ker je dosedanji odšel iz podjetja. Po moji upokojitvi pa bo samodejno prevzel funkcijo predsednika. Poskrbeli smo tudi že za njegovo dodatno sindikalno izobraževanje."

B. R.

Tiskovna konferenca območne organizacije ZSSS Celje

Za pravice delavcev in socialno partnerstvo po meri civiliziranih držav

»Naša območna organizacija je v minulem letu največ pozornosti posvetila izboljšanju materialnega in socialnega položaja delavcev ter varovanju delavskih pravic,« je na nedavni tiskovni konferenci uvodoma povedal Ladislav Kaluža. »Delo sindikalnih zaupnikov in funkcionarjev ni bilo lahko, saj so pogoji za delo sindikata zelo zahtevni. Čeprav se kljub vsem odporom v Sloveniji socialno partnerstvo počasi, a vztrajno le krepi, v gospodarstvu še vedno ni zaživel tako kot v razvitih državah Evropske unije. Zato se v praksi še vedno srečujemo z enostranskimi potezami vodstev družb, ki posegajo v pravice zaposlenih (nagajajo jim nove obveznosti, od danes na jutri spreminjajo organizacijo dela, samovoljno zmanjšujejo pravice delavcev in podobno). Menedžerji marsikdaj pred uvedbo ukrepov nimajo volje, včasih pa tudi ne dovolj časa, da bi se posvetovali s sindikati in tudi s sveti delavcev ne. V podjetjih, v katerih ni razvit socialni dialog, prihaja do konfliktov, pogosto pa se v njih srečujemo tudi s kršitvami delovnopravne zakonodaje in kolektivnih pogodb. Delo sindikata v takšnih pogojih je zelo zahtevno.«

Po besedah Kaluže so se gospodarske razmere na celjskem območju v zadnjem letu najbolj zaostriale v tekstilni industriji, gradbeništvu, lesni industriji in gostinstvu. »Pri iskanju rešitev za sanacijo razmer se delodajalci vse pogosteje zatekajo k postopkom prisilne poravnave, ki pa v večini primerov žal ne dajejo zelenih rezultatov. V območni organizaciji ocenjujemo, da se vodstva družb, zlasti v tekstilni industriji, za prisilne poravnave praviloma odločajo prepozno. Zaradi tega, pa tudi zaradi preveč na pamet napisanih programov finančne reorganizacije in kadrovske sanacije, se številni postopki prisilne poravnave končajo s stečajem podjetja.

Kršitev delavskih pravic je še vedno veliko

Kaluža je tudi opozoril, da delodajalci čedalje bolj pogosto kršijo pravice delavcev v zvezi z delovnim časom, s prerazporejanjem delovnega časa, z nadurnim delom, s izrabo letnega dopusta in v zvezi z odmorom za malico. »Tovrstne kršitve so v vseh dejavnostih, še zlasti pa v trgovini, gostinstvu, obrti in gradbeništvu ter v dejavnostih s sezonskim značajem,« je dejal Kaluža.

Sindikalni zaupniki v podjetjih in zavodih na napake in kršenje delavskih pravic seveda opozarjajo. Zaradi tega v marsikaterem podjetju poskušajo nanje vplivati z različnimi pritiski in šikanami. »Pokončna drža sindikalnih zaupnikov ima nemalokrat za posledico poskuse omejevanja sindikalnega dela, izrivanje sindikatov iz podjetij in zavodov, šikaniranje zaupnikov in članov, vključno s po-

budami za uvedbo disciplinskih postopkov. Na Celjskem smo se srečali tudi s poskusi razbijanja sindikatov ter ustanavljanjem tako imenovanih rume-nih sindikatov, ki so največja nevarnost za sindikalno gibanje nasploh,« je poudaril Kaluža. »Zaradi takšnih razmer smo v minulem letu funkcionarji na območju prevzeli na svoja ramena veliko operativnih nalog v posameznih podjetjih in zavodih ter tako razbremenili oziroma zaščitili naše sindikalne zaupnike, da se jim ni bilo treba preveč izpostavljati. Ker je bilo največje breme reševanja tekočih problemov delavcev ravno na ramenih sindikalnih zaupnikov, je njihovo delo najtežje. Res pa je, da so bili na območni organizaciji vedno deležni vse pomoči, ki smo jim jo mogli nuditi.«

Na Celjskem se je število brezposelnih v prvi polovici lanskega leta nekoliko zmanjšalo, nato pa se je začelo ponovno povečevati. Tako kot drugod po Sloveniji tudi na območju Celja delodajalci delavce na novo zaposlujejo samo za določen čas. Večanje števila brezposelnih in čedalje večje število zaposlenih za določen čas pa vpliva tudi na zmanjševanje števila aktivnih članov sindikatov. Marsikateri delavec, ki je zaposlen samo za določen čas, se namreč ne upa včlaniti v sindikat, da se ne bi zameril delodajalcu.

Največ pozornosti je območna organizacija ZSSS v Celju posvetila organizacijski in strokovni pomoči sindikatom v podjetjih in zavodih. »V minulem letu se je na našo območno organizacijo v različnih zadevah obrnilo po pomoč preko 4000 članov,« je dejal Kaluža. »Z nasvetom smo pomagali tudi marsikateremu nečlanu, sicer pa nečlanom ne nudimo pravne pomoči. Zaradi tega nekateri kritizirajo sindikat, vendar pa to bi bilo fer do članov, ki redno plačujejo članarino, iz katere se financira dejavnost službe pravne pomoči. Delavcem z nizkimi dohodki, ki niso člani sindikata, nudi brezplačno pravno pomoč država. Sicer pa je članstvo v sindikatih prostovoljno. Kdor želi, se lahko včlani v sindikat in bo deležen tudi vseh pravic, ki iz tega izhajajo.«

Strah pred delodajalci

O razmerah in ekonomskem položaju delavcev v posameznih podjetjih na območju Ce-

Novinarske konference, ki jih organizira območna organizacija ZSSS v Celju, so vedno dobro obiskane.

lja sta govorila tudi Milica Dabanovič in Forto Turk. Po njunih besedah je lani v prisilnih poravnava, stečajih in ob prevzemih na območju izgubilo delo preko 900 delavcev. Ukinjanje delovnih mest, zlasti na področju tekstilne industrije, pa se še kar nadaljuje. Tako bodo v tekstilnih podjetjih po že zdaj znanih podatkih najmanj 200 delavcev opredelili za trajno presežne. Če se bo na področju gradbeništvva nadaljevala recesija, bodo trajno presežne delavce odpuščali tudi v tej panogi. Število delovnih mest v gostinstvu in trgovini se ne zmanjšuje, zato pa so pogoji dela čedalje težji. Tudi razmere na področju obrti in podjetništva niso rožnate. Mnogi delavci se tako bojijo zamere pri delodajalcih, da se ne upajo včlaniti niti v sindikat.

Med zaposlenimi na območju Celja je močno izražen strah za ohranitev delovnega mesta, saj je stopnja brezposelnosti na območju upravne enote Celje nad republiškim povprečjem in znaša 15,1 odstotka.

Služba pravne pomoči pri območni organizaciji ZSSS v Celju je lani nudila pravno pomoč 1081 članom. Največjemu številu članov, kar 214, je pomagala v sporih v zvezi z razporejanjem delavcev, v zvezi z odpuščanjem trajno presežnih delavcev (194), 139 v zvezi z izplačevanjem plač in drugih prejemkov, v zvezi s prenehanjem delovnega razmerja 127 delavcem in v zvezi z razporejanjem delovnega časa 117 prizadetim.

Sindikalni odvetniki so poleg tega lani 682 članom pomagali z nasvetom, 731 članov so začeli zastopati v stečajnih postopkih in 149 članov v postopkih prisilne poravnave. Hkrati so pravno pomoč nudili 112 sindikatom v podjetjih in sodelovali na 109 obravnava na sodiščih. Zaskrbljujoče je, da se spori v nekaterih podjetjih ponavljajo. Tako je služba pravne pomoči lani pomagala prvič 527 članom,

Sindikat državnih in družbenih organov Slovenije

Zadeva: Pobuda generalnemu sekretarji vlade RS za pogovor o problematiki počitniških zmogljivosti

Predlagamo pogovor o upravljanju, gospodarjenju in uporabi počitniških zmogljivosti, ki jih je vlada prevzela tudi od agencije za plačilni promet. Delavce zanima, kdaj bo objavljen razpis za izrabo teh in drugih kapacitet in kakšnimi bodo pogoji. Republiški odbor SDDO je predlagal že junija 2001, da bi za upravljanje oblikovali npr. delniško družbo ali družbo z omejeno odgovornostjo in nanjo prenesli vse te objekte in tako sindikatu zagotovili možnost, da vpliva na gospodarjenje in možnosti izrabe teh objektov. Na tej podlagi bi lahko oblikovali program – poslovni načrt za nekaj let in sprejeli tudi pravilnik o upravljanju, gospodarjenju in uporabi teh zmogljivosti. Za nas bi bilo najbolj sprejemljivo, če bi vse počitniške zmogljivosti, ki so

za vlado in proračun samo veliko breme, prenesli nazaj na republiški odbor SDDO.

Na stroške SDDO smo že dvakrat opravili sodno cenitev in pripravili investicijski elaborat potrebnih obnovitvenih del v počitniškem domu Bor v Barbatu na Rabu, ki je v katastrofalnem stanju (kupoprodajna pogodba iz leta 1963 kaže, da je tedanji sindikat, katerega pravni naslednik je SDDO, te objekte kupil iz svoje članarine). Državni organi na Hrvaškem so objekt pred 11 leti zasedli z begunci in je popolnoma uničen. Sprašujemo vas tudi, ali misli vlada tožiti hrvaško vlado zaradi uničenja počitniškega objekta? Kdo bo kril stroške njegove obnove? Državni organi na Hrvaškem še niso naredili primopredajnega zapisnika, iz katerega bi bilo razvidno stanje

objekta pred prevzemom in stanje objekta danes. Če vlada ne misli tožiti hrvaške vlade zaradi uničenja tega objekta, nas o tem obvestite.

V SDDO menimo, da bi bila najboljša rešitev, da vlada počitniški objekt Bor prenese nazaj na sindikat. Če to ni možno, je republiški odbor SDDO pripravljen objekt prevzeti v upravljanje in gospodarjenje za daljše časovno obdobje ali sodelovati pri iskanju druge rešitve tega aktualnega vprašanja.

Če pobude za pogovor ne sprejemate, bo republiški odbor SDDO pripravil informacijo za vlado, ki naj o zadevi po več kot desetih letih tudi odloči.

Drago Ščernjavič,
sekretar republiškega odbora SDDO

PРАВNA SVETOVALKA

Lučka Böhmlerová,
svetovalka
predsedstva ZSSS

Do leta 2007 je še daleč

Vprašanje: Delavka je bila rojena 16. 9. 1953. Je mati dveh otrok, slovenskih držav-

ljanov. Zaposlila se je 1. 4. 1970. Delodajalec jo bo letos uvrstil med trajne presežne delavce. Kdaj bo delavka izpolnila pogoje za starostno upokožitev?

Odgovor: Delavka je 1. aprila dopolnila 32 let pokojninske dobe. »Polno« pokojninsko dobo bo brez dokupov dopolnila 1. 7. 2006, ko je bo zbrala 36 let in 3 mesece. Takrat bo dopolnila prvega od dveh upokožitvenih pogojev. Manjkala ji bo le še minimalna upokožitvena starost. Leta 2006 bo za ženske s »polno« pokojninsko dobo veljala splošna upokožitvena starost 55 let in 4 mesece. Delavka pa bo takrat stara šele 53 let. Splošna upokožitvena starost se ji bo seveda lahko znižala na račun materinstva in 17,5 meseca zavarovalne dobe pred 18. rojstnim dnevom.

Leta 2006 bo z vsemi olajšavami vred še vedno premlada za starostno upokožitev. Manjkajoče starosti pač ni mogoče kupiti enako kot manjkajoče pokojninske dobe. Leta 2007 bo za ženske s »polno« pokojninsko dobo veljala splošna upokožitvena starost 55 let in 8 mesecev. Ta se bo delavki smela znižati na račun dveh otrok za 10 mesecev in na račun 17,5 meseca pokojninske dobe pred 18. rojstnim dnevom za 8,75 meseca. Olajšave bodo skupaj torej smele znašati 18,75 meseca, zato bo njena osebna minimalna upokožitvena starost v letu 2007 znašala 54 let 1 mesec in 8 dni. Toliko pa bo delavka stara 24. 10. 2007. Takrat bo izpolnila oba upokožitvena pogoja in se bo torej smela starostno upokožiti.

Delavka bo torej 1. 7. 2006 dopolnila »polno« pokojninsko dobo. Letos ji do izpolnitve pogojev za upokožitev manjka manj kot 5 let zavarovalne dobe. Zato je po 36. d členu zakona o delovnih razmerjih varovana v postopkih določanja trajno presežnih delavcev. Ker je mlajša od 50 let, bi bila namreč upravičena zgolj do 1 leta nadomestila za čas brezposelnosti in je delodajalec zato ne more odpustiti. Ker še ni stara 54 let, ji delodajalec tudi ne more dokupiti manjkajoče pokojninske dobe. Delodajalec jo torej lahko odpusti le, če sama podpiše soglasje (v tem primeru ji pripada tudi odpravnina). Toda če bo dala pisno soglasje k odpustitvi, po 19. členu zakona o zaposlovanju in zavarovanju

za čas brezposelnosti ni upravičena do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti in s tem tudi do pokojninske dobe v času prejemanja tega nadomestila.

Če delavka torej nima že dogovorjene nove zaposlitve, je zanjo veliko boljše, da ne da soglasja k prenehanju delovnega razmerja. Do leta 2007 je namreč še daleč.

Sindikat delavcev prometa in zvez Slovenije

Članom sindikata, ki jim počitnikovanje ob morju ne ustreza, omogočamo najem štiri-posteljnega apartmaja v Aparthotelu na Pohorju.

Cena enodnevnega najema apartmaja je 6000 tolarjev.

Dodatne informacije dobite v tajništvu Sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije v Ljubljani na Dalmatinovi 4 ali po telefonu 01/430-36-70, kjer lahko apartma tudi rezervirate.

Cvetka Gliha, Sekretarka SDPZ

drugič 160, tretjič 40 in večkrat 354 delavcem. Največkrat je služba pravne pomoči nudila pomoč članom Sindikata KNG (193), SKEI (187), sindikata delavcev trgovine (144), sindikata delavcev gradbenih dejavnosti (101), sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije (100), sindikata delavcev gostinstva in turizma (74), Sinlesa (64) in sindikata obrtnih delavcev (62). V stečajnih postopkih pa so sindikalni odvetniki zastopali daleč največ članov iz tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije (731).

Celjska območna organizacija je lani zastopala delavce v dveh stečajnih postopkih in dveh prisilnih poravnava. Ob stečaju Konusa iz Slovenskih Konjic je za 668 delavcev vložila 138,9 milijona tolarjev terjatev. Ob stečaju tovarne lahke obutve Tolo in Šentjurja je za 63 delavcev vložila za 84,3 milijona tolarjev terjatev. V postopku prisilne poravnave Libele Standard so za 54 delavcev prijavi 28,6 milijona terjatev. V postopku prisilne poravnave Prevoznništvo Donat iz Rogaške pa so za 95 upnikov prijavi 51,5 milijona tolarjev terjatev.

Območna organizacija ZSSS v Celju je v minulemu letu zares veliko storila za izboljšanje ekonomskega položaja delavcev in za varstvo njihovih pravic. Poleg tega pa je o svojem delu in še zlasti o položaju in problemih delavcev v posameznih podjetjih in zavodih redno obveščala javnost. Tako je tudi na ta način prispevala k mobilizaciji vseh v družbi, ki si prizadevajo za ekonomski položaj delavcev in za socialno partnerstvo po meri civiliziranih in razvitih evropskih držav.

T. K.

Stavka v Tovarni Muta Kmetijska mehanizacija

Delavci so izgubili zaupanje v večinskega lastnika in dosedanje vodstvo

Delavci Tovarne Muta Kmetijska mehanizacija, ki so 10. maja začeli stavkati za izplačilo decembrskih plač in za uresničitev drugih stavkovnih zahtev, so po pogajanjih z vodstvom podjetja in z vodstvom Slovenske razvojne družbe (SRD), ki je večinski lastnik podjetja, sredi minulega tedna ponovno poprijeli za delo. Dobili so tudi novega direktorja, ki obljublja skoraj nemogoče hitre rešitve.

Tovarna Muta Kmetijska mehanizacija se je razvila iz nekdanjega podjetja Gorenje Muta. Na temeljih tega podjetja, ki je zaradi razpada nekdanjega jugoslovanskega trga zabredlo v težave že konec osemdesetih, so zrasla še podjetja Kovačija Muta, Abrasiv, Livarna Vuzenica, Minka in invalidsko podjetje EKO-ING.

Težave niso od včeraj

“Naše podjetje pestijo težave praktično že od takrat, ko je bilo ustanovljeno in je stopilo na samostojno pot,” pravi predsednik SKEI v Tovarni Muta-Kmetijska mehanizacija **Vinko Smrečnik**.

Podjetje je leta 1993 prešlo v last tedanjega Sklada Republike Slovenije za razvoj. Ta mu je pomagal s krediti, vendar so bili zelo neugodni. Leta 1996 so delavci s certifikati in neizplačanimi razlikami v plačah kupili 27,6-odstotni lastniški delež podjetja, za kar so morali takrat odšteti 86 milijonov tolarjev.

Na začetku leta 1994 je za krmilo podjetja poprijel direktor Drago Krištof. “Prejšnji direktor Marjan Šol, ki je zrasel v tovarni, se ni strinjal s prodajo lakirnice. Morda ga je tudi zaradi tega tedanji razvojni

sklad zamenjal in postavil direktorja od drugod, ki je delal v interesu večinskega lastnika,” pravi Smrečnik. “Od takrat naprej ima podjetje čedalje večje težave. Tedanje vodstvo je del lastnine odprodalo na tak način, da so delavci zaradi suma, da je prišlo do nepravilnosti, podali ovadbe. Vendar pa zadeve do danes še niso razčiščene: policisti iščejo dokaze živ temi”, po informacije k delavcem pa ne pridejo. Poleg tega so postopki pred našimi sodišči zelo dolgotrajni.”

Kljub vsemu pa je Tovarni Muta Kmetijska mehanizacija uspelo ohraniti socialni mir. “Bivše vodstvo podjetja je za kredite, ki so zagotavljali socialni mir, zastavljalo lastnino,” pravi Smrečnik. “Ko teh možnosti ni bilo več, se je znašlo v postopku prisilne poravnave.”

Stavka za decembrske plače

Težave v Tovarni Muta Kmetijska mehanizacija, v kateri okoli 130 delavcev obdeluje odlitke za kmetijske stoji, so se zaostriale že lani novembra in decembra. Ker niso dobili decembrskih plač, so delavci 18. januarja letos prvič napovedali stavko. “Stavke nato nismo izved-

Vinko Smrečnik: Delavci smo zaradi praznih obljub izgubili zaupanje v večinskega lastnika in dosedanje vodstvo podjetja.

li, ker smo verjeli oziroma nasedli obljubam vodstva podjetja in predstavnikov Slovenske razvojne družbe. Ker smo delavci popolnoma izgubili zaupanje v vodstvo podjetja in predstavnike večinskega lastnika, smo se odločili za stavko,” pravi Smrečnik.

Delavci so postavili vrsto stavkovnih zahtev. Tako so terjali izplačilo decembrskih plač in “deponiranih” nadur. Prav tako so terjali dokončno ureditev sistematizacije s pripadajočimi dokumenti in sklepi. Zahtevali so tudi suspenz in odvzem vseh pooblastil za poslovodstvo in računovodkinjo. Poleg tega so terjali umik vseh sklepov šeste redne skupščine podjetja in plačilo stroškov zastopniku skupnega enotnega deleža za dosedanje skupščine. Stavkajoči so med svoje sklepe tudi zapisali, da ne dovoljujejo nastopa delovnega razmerja za Borisa Kralja, ki naj bi postal v. d. direktorja, za dva strokovna delavca pa so terjali umik iz pogajanj zaradi pristranosti in namernih zavajanj zaposlenih in družbenikov. Hkrati so stavkajoči zahtevali ureditev osnovnega kapitala v skladu z zakonom na dan 1. 1. 1993 in na tej podlagi sprejem nove družbene pogodbe brez spornih prednostnih deležev in priznane predkupno pravico. Stavkajoči se niso strinjali, da bi na zahtevo strateškega kupca s prisilno poravnavo odpustili 19 trajno presežnih delavcev. Stavkajoči so ter-

jali tudi izpolnitev zahtev iz tožbe za izključitev družbenika, ko so jo vložili imetniki skupnega enotnega deleža proti Slovenski razvojni družbi. Da bi se izognili še večji škodi, so zahtevali takojšnja pogajanja z najvišjimi predstavniki Slovenske razvojne družbe in ministrstva za gospodarstvo.

Med stavko je delavce velikokrat obiskal tudi sekretar območne organizacije SKEI na Koroškem **Drago Horjak** in jim skušal pomagati. Skupaj z njim je delavce obiskal tudi predsednik SKEI Slovenije **Albert Vodovnik**. Delavcem je pojasnil, katere stavkovne zahteve so po svoji vsebini sindikalne, hkrati pa jim povedal, da SKEI ne organizira stavk danes za direktorja, jutri pa morebiti proti njemu, temveč se vse skozi bori za dosledno spoštovanje delavskih pravic – kadar ne gre drugače, tudi s stavko.

Novi direktor Janez Lah je delavcem obljubil po šestih mesecih povišanje plač vsaj za 15 odstotkov.

Zahtevna pogajanja

Na pogajanjih vseh socialnih partnerjev sta sodelovala predsednik in članica uprave Slovenske razvojne družbe **Franc Herman Šimnovec** in **Majda Šantl**, direktor Tovarne Muta Kmetijska mehanizacija **Vojko Jeznik** in člani stavkovnega odbora z **Vinkom Smrečnikom** na čelu, župan Mute **Ivan Draušbaher** in še nekateri gosti ter novinarji.

Na zadnjih pogajanjih sredi minulega tedna je Smrečnik poudaril, da bi delavci radi začeli delati, saj poslovni partnerji že nestrpnost ča-

Okoli 130 delavcev Tovarne Muta Kmetijska mehanizacija je stavkalo pet dni.

kajo na njihove izdelke. Če bo delodajalska stran sprejela stavkovne zahteve, so delavci pripravljeni nemudoma poprijeti za delo. Smrečnik je opozoril tudi, da stavkovni odbor od osnovnih stavkovnih zahtev ne odstopa. Ker zahteve stavkovne odbora podpirajo tako v ožji kot v širši okolici, je morala stavkajočih čedalje višja.

Predsednik uprave Slovenske razvojne družbe Franc Herman Šimnovec je izrazil razočaranje zaradi tako trdega stališča stavkovnega odbora, ki je terjal tudi umik Kraljeve kandidature za direktorja podjetja in imenovanje Janeza Laha, zastopnika skupnega enotnega deleža notranjih lastnikov. Lah je na pogajanjih predstavil tudi svoj pisni sanacijski program. Po besedah Hermana Šimnovca bi bilo bolje, če bi našli kompromisni predlog in se srečali na pol poti. Tako pa je po njegovi oceni stavkovni odbor Slovensko razvojno družbo pripeljal v "aut-aut situacijo": če zahtev ne bo sprejela, se bo stavka nadaljevala; če bo zahtevo sprejela, pa bo videla, kaj se bo zgodilo.

Franc Herman Šimnovec je pod vprašaj postavil tudi legitimnost stavke, ker sta po njegovi oceni sami dve od zahtev sindikalni, vse dru-

do še isti dan na korespondenčni seji skupščine podjetja za direktorja za dobo šestih mesecev imenovali **Janeza Laha**, ki so ga zavezali, naj uresniči svoja zagotovila in obljube. V teh šestih mesecih pa bodo lastniška razmerja zamrznjena.

Pogajalcem se je župan Mute Ivan Draušbaher zahvalil in dodal: "Če Lah po vsem tem ne bo uresničil svojih obljub, v občino Muta nima več vstopa." Stavkajoče je pozval, naj izpad ur zaradi stavke nadomestijo. Socialni partnerji so se dogovorili, da se bodo po šestih mesecih ponovno sestali in ocenili, kako se uresničuje dogovorjeno.

Lah je sanacijo razdelil v dve fazi: kratkoročno in normalno. Zagotovil je, da bo v prvi fazi takoj vzpostavil dialog z zaposlenimi in takšno organizacijsko strukturo, ki bo omogočila pretok objektivnih informacij. Uredil bo vrsto poslovnih poti in sprejel več drugih ukrepov, ki bodo prispevali k stabilizaciji razmer v podjetju. Po 15 delovnih dneh bo po njegovih zagotovilih družba stabilizirana do te mere, da bo izpolnjevala tekoče obveznosti in bo mogoče normalno izplačevanje plač. Kasneje namerava Lah stabilizirati razmere na področju kapitalskih virov, na

Takoj po imenovanju novega direktorja so delavci ponovno poprijeli za delo.

ge zahteve pa se nanašajo na razmerja med družbeniki, ki jih je potrebno urediti po sodnih poteh.

Šest mesecev za sanacijo

"Da Slovenska razvojna družba ne bi bila kriva za stečaj podjetja, smo pripravljene nenasprotovati imenovanju Janeza Laha za direktorja za dobo šestih mesecev, če bodo v tem času zamrznjeni lastniški odnosi in če bo Lah uresničil svojo vizijo," je dejal Herman Šimnovec. Tudi Šantlova je dejala, da trenutno druge rešitve ni.

Ker so se s takšno rešitvijo strinjali tudi predstavniki stavkovnega odbora, so se dogovorili, da bo-

področju virov znanja in na plan-sko operativnem področju. Pričakuje, da bo lahko v tem času odstranil vplive, ki ogrožajo delovna mesta in da bo lahko po šestih mesecih plače zaposlenim povečal vsaj za 15 odstotkov.

Po končanih pogajanjih je med delavci, ki se jim je v spremstvu članov stavkovnega odbora pridružil tudi novi direktor Janez Lah, zavladalo navdušenje. Takoj so pognali stroje. Delavci očitno Lahovim besedam zaupajo. Samo upamo lahko, da bo tako tudi ostalo in da bo novi direktor zaupanje delavcev ohranil in okreplil tudi s svojimi dejanji.

T. K.

Sindikalna lista

Maj 2002

Gospodarske dejavnosti
(temelj je SKP
za gospodarstvo)
SIT

Javni sektor*
(nekdanje
negospodarstvo)
SIT

Prvi del

1. Dnevnic

- cela dnevnic		
(nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	4.252,00
- polovična dnevnic		
(nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	2.125,00
- znižana dnevnic (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.480,00

2. Kilometrini

(od 11. 12. 2001 dalje)	49,26	49,26
(od 1. 1. 2002 dalje)	49,68	49,68
(od 8. 1. 2002 dalje)	50,46	50,46
(od 5. 2. 2002 dalje)	50,97	50,97
(od 19. 2. 2002 dalje)	51,42	51,42
(od 5. 3. 2002 dalje)	51,63	51,63
(od 19. 3. 2002 dalje)	53,76	53,76
(od 3. 4. 2002 dalje)	55,35	55,35
(od 16. 4. 2002 dalje)	57,24	57,24
(od 30. 4. 2002 dalje)	56,10	56,10
(od 14. 5. 2002 dalje)	55,47	55,47

3. Ločeno življenje*

91.175,00 62.066,00

4. Prenočiče – povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec

5. Regres za prehrano (od 1. 1. 2002)

- po SKPGD (na delovni dan) 665,00 665,00

Drugi del

1. Jubilejne nagrade

- po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
- za 10 let	64.887,00	52.178,00
- za 20 let	97.331,00	78.266,00
- za 30 let	129.774,00	104.355,00

2. Odpravnina ob upokojitvi

455.876,00 669.819,00
oziroma dve plači oziroma tri plače
delavca, če je to delavca, če je to
zanj ugodneje zanj ugodneje

3. Solidarnostne pomoči*

- po SKPD – ob smrti delavca	136.763,00	104.355,00
- ob smrti v ožji družini	68.381,00	-

4. Minimalna plača (od 1. 1. 2002)

94.675,00 94.675,00

5. Zajemena plača (od 1. 1. 2002)

47.570,00 47.570,00

6. Regres za letni dopust

- najmanj (od 26. 4. 2002)	125.805,00	
- ali največ	156.291,00	125.805,00
(70 % povprečne slovenske plače)		

* 1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97).

2. V javnem sektorju se uporablja zakon, za jubilejne nagrade, regres za letni dopust in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.

3. Regres za letni dopust v gospodarstvu je določen z Aneksom k kolektivni pogodbi za gospodarske dejavnosti 26. 4. 2002.

Okrogla miza o študijskih krožkih v Ormožu

Koristna oblika usposabljanja sindikalistov

Območna organizacija ZSSS v Podravju je konec minulega tedna v Ormožu predstavila študijska krožka Dnevni migranti in njihove pravice in Poti iz brezposelnosti. Mentorica obeh je bila sekretarka v območni organizaciji in sekretarka sindikalne pisarne ZSSS v Ormožu **Mira Žličar**, ki je na predstavitev in razpravo o dosedanjih ugotovitvah in spoznanjih članov študijskih krožkov povabila tudi predsednika ZSSS **Dušana Semoliča**, ormoškega župana **Vilija Trofenika**, izvršno sekretarko ZSSS **Metko Rokсандić**, vodjo urada za delo v Ormožu **Stanka Frangeža**, predstavnico območne službe zavoda za zaposlovanje na Ptuj **Rosando Rojko**, voditeljico študijskih krožkov pri območni organizaciji ZSSS v Podravju **Marijo Eraković**, člane študijskega krožka iz Slovenske Bistrice z mentorjem **Dušanom Detičkom** na čelu in druge goste.

Vsi skupaj so najprej odšli na krajši poučni izlet v sosednjo Hrvaško, kjer so obiskali vasi neposredno ob Dravi oziroma ob meji s Slovenijo. Tam so izvedeli, da so se mnogi prebivalci teh vasi, ki jih od Ormoža loči samo Drava, šolali in do nedavnega tudi delali v Ormožu in drugih krajih v Sloveniji. Mnogi so celo hodili v Ormož že v vrtec in osnovno šolo, poklicne in srednje šole pa so obiskovali zlasti na Ptuj in v Mariboru. Kakor je povedal dolgoletni sindikalni zaupnik **Željko Lukaček** iz Plastdispenzerja, ki dobro pozna te kraje, je bilo v nekaterih hrvaških obmejnih vaseh več kot 95 odstotkov aktivnih prebivalcev zaposlenih v Sloveniji.

Po vzpostavitvi državne meje med Slovenijo in Hrvaško so se za mnoge začele teža-

ve, ki jih nekaterim še do danes ni uspelo premostiti. Vasi ob Dravi namreč sodijo na Hrvaškem med manj razvita obmejna območja, kjer je stopnja brezposelnosti visoka, zaposlitvene možnosti pa so majhne. Mnogi prebivalci teh vasi so v minulih letih v Sloveniji izgubili delo zaradi stečajev in kot trajno presežni delavci, nekaj pa jih ni uspelo pridobiti delovnega dovoljenja. Mnogi prebivalci teh vasi pa kot dnevni migranti še vedno prihajajo na delo v Slovenijo, vendar je danes njihov položaj drugačen, kot je bil v preteklosti. Kot tujci, ki nimajo stalnega prebivališča v Sloveniji, tudi ne morejo prejemati denarnega nadomestila za čas brezposelnosti in socialnih pomoči, ki pripadajo delavcem, živčim v Sloveniji.

Državna meja je postavila nove okvirje

Po poučnem izletu so člani študijskih krožkov in gostje sedli za okroglo mizo in spregovorili o problemih in pravicah dnevnih migrantov ter o brezposelnosti v Ormožu. Članica študijskega krožka **Željka Nardin Milovanović** jim je predstavila zgodovinski razvoj Ormoža in okolice. Na slikovit način je opisala, kako so bili prebivalci iz obeh strani Drave desetletja povezani med seboj in kako so se njihova življenja prepletala. Državna meja je življenjske tokove postavila v drugačne okvirje, ki so jih proučevali v krožku Dnevni migranti in njihove pravice.

Mira Žličar je opisala razmere na trgu dela v Ormožu. Opozorila je, da se je na začetku devetdesetih let v občini stopnja brezposelnosti povečala zlasti zaradi stečajev velikih

Mira Žličar,
sekretarka
krajevne
pisarne
ZSSS v
Ormožu

podjetij na Ptuj, v Mariboru in drugih krajih v Podravju. Kmalu pa so se v težavah znašla tudi nekatera ormoška podjetja, ki so morala v stečaj ali pa so bila prisiljena odpustiti večje število trajno presežnih delavcev. Ob tem so se z največjimi težavami srečevali dnevni migranti iz Hrvaške.

Kaj določa sporazum med Slovenijo in Hrvaško

Predstavila je probleme, ki izhajajo iz sporazuma o socialnem zavarovanju med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško. Ta med drugim določa le možnost seštevanja zavarovalnih dob tako, da se zavarovalna doba, dopolnjena z obveznim zavarovanjem po pravnih predpisih ene države pogodbenice, upošteva pri uveljavljanju pravice do denarnega nadomestila druge države pogodbenice, kadar je potrebna določena gostota zavarovalne dobe. Peti člen sporazuma posebej določa, da se nadomestilo za primer brezposelnosti ne izvaža oziroma ne izplačuje v drugo državo pogodbenico. Glede na to hrvaški državljani oziroma tujci, ki nimajo stalnega prebivališča v Republiko Slovenijo, ne morejo prejemati denarnega nadomestila za čas brezposelnosti, menijo na pristojnem ministrstvu. Ob tem izrecno opozarjajo tudi na določbo 17. a člena zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, ki med pogoji za pridobitev pravic iz zavarovanja določa, da lahko zavezanec uveljavi pravico do denarnega nadomestila, če je bil pred nastankom brezposelnosti zavarovan za primer brezposelnosti in če zanj ni na voljo ustrezne zaposlitve. Poleg tega omenjeni člen izrecno določa, da zavarovanec ohrani pravico do denarnega nadomestila, če prebiva v Republiko Sloveniji. V času, ko zavarovanec ne prebiva v Republiko Sloveniji, mu pravica do denarnega nadomestila miruje. Taka rešitev je bila sprejeta z novo zakona, ki bistveno bolj poudarja aktivno politiko zaposlovanja in dolžnost brezposelnih, da v skladu z zakonom sprejmejo bodisi ustrezno bodisi primerno zaposlitev oziroma se vključijo v javna dela ali programe prekvalifikacije. Ker niti veljavna slovenska zakonodaja niti omenjeni sporazum s Hrvaško ne omogočata transfera pravice do nadomestila za čas brezposelnosti v drugo državo, delavci migranti te pravice ne morejo ohraniti, menijo na ministrstvu.

Ob takšnih meddržavnih sporazumih so dnevni migranti, ki izgubijo delo v Sloveniji

Udeleženci študijskih krožkov in gostje so najprej obiskali vasi na sosednjem Hrvaškem, od koder prihajajo dnevni migranti na delo v Slovenijo.

ji, v nezavidljivem položaju. Nekateri dnevni migranti so predstavili svoje zgodbe oziroma zgodbe svojih bližnjih, ki vsa ta dejstva le potrjujejo. Svobodni sindikati si prizadevajo, da svojim članom, med katerimi so tudi dnevni migranti, pomagajo v okviru veljavne zakonodaje in meddržavnih sporazumov. Seveda pa tudi s sindikalnimi solidarnostnimi pomočmi, ki so v izključni domeni sindikalnih podružnic in organov.

Brezposelni kljub visoki izobrazbi

Prav tako pa ni lahko delavcem iz Ormoža, ki izgubijo delo, saj zaposlitvene možnosti v tej in okoliških občinah niso velike. Svoj primer je predstavila tudi **Lidija Blažekovič**, ki je že dalj časa brezposelna, čeprav ima šesto stopnjo izobrazbe. Več let je delala celo kot priučena šivilja, vendar je izgubila tudi to delo, ko je šlo podjetje v stečaj.

Stanko Frangež je povedal, da je bilo letos na začetku marca v Ormožu 1274 registrirano brezposelnih oseb, od tega okoli polovica žensk. Okoli polovica brezposelnih ima samo prvo ali drugo stopnjo izobrazbe. Zaskrbljujoč je tudi podatek, da je na območju urada za delo v Ormožu 46 brezposelnih žensk s sedmo stopnjo izobrazbe. Nasploh v Ormožu težko dobijo delo delavci, ki imajo več kot peto stopnjo izobrazbe, čeprav nekaterih strokovnjakov primanjkuje (zdravnikov, inženirjev strojništva in še nekaterih). Sicer pa je stopnja brezposelnosti v Ormožu nekoliko manjša kot v Podravju v celoti, zlasti po zaslugi podjetij v delovno intenzivnih panogah, ki so v glavnem v lasti tujcev.

Na zavodu za zaposlovanje si prizadevajo brezposelnim pomagati z ukrepi aktivne politike zaposlovanja, vendar pa so škarje in platno za rešitev problema brezposelnosti zlasti v rokah delodajalcev. Ti pa po besedah **Zličarjeve** bolj malo zaposlujejo, če že, pa v glavnem samo še za določen čas. Izjema je Carrera Optil, ki še odpira nova delovna mesta.

Vozači so bili prvi na vrsti

Župan Ormoža **Vili Trofenik** je opozoril, da je v začetku devetdesetih let v Sloveniji od Središča do Ruš delalo okoli 1500 prebivalcev sosednje Hrvaške, od tega 320 v Ormožu. Na Hrvaškem pa je takrat delalo le 20 delavcev iz ormoške občine. Ko je Maribor zajela gospodarska kriza, so bili po Trofenikovi besedah najprej na udaru delavci, ki so se vozili na delo od drugod, tudi iz Ormoža. Poleg tega so podjetja od drugod začela v Ormožu ukinjati svoje dislocirane obrate. V Ormožu bi se tako zaposlitvene možnosti zelo zmanjšale, če nekatera podjetja v tuji lasti ne bi širila proizvodnje in odpirala novih delovnih mest. Tako se je denimo število delovnih mest v Carreri Optilu v zadnjem desetletju s 360 povečalo na 1160. Poleg tega pa imajo zaposleni v tem podjetju plače nad kolektivno pogodbo. V Ormožu bi imeli lahko še več investicij, če bi tujim in domačim podjetnikom lahko ponudili komunalno opremljena zemljišča. Trofenik je potrdil, da je v Ormožu težko najti delo nekaterim strokovnjakom z visokošolsko izobrazbo, vendar pa gre za strukturno neskladje, saj nekaterih strokovnjakov pri-

Članice študijskega krožka Anka Zagorec, Slavica Hanželič, Lidija Blažekovič in Jožica Zdravec med pomenkom

manjkuje. Sicer pa se nekateri tuji podjetniki zanimajo za investiranje v Ormožu, vendar želijo jamstvo, da bo za njihovo proizvodnjo na voljo dovolj usposobljenih delavcev.

Metka Rokсандić je opozorila, da se je v preteklosti marsikdo najprej poskušal otresti tistih delavcev, ki so bili od drugod (v Mariboru so odpustili vozače iz Ormoža, v Ormožu delavce iz Hrvaške, na Hrvaškem delavce iz Slovenije itd.), kar pa ni v skladu z mednarodnimi konvencijami, ki terjajo enakopravno in nediskriminatorno obravnavanje vseh delavcev. Podpisnica teh konvencij je tudi Slovenija. Nato so sindikalni zaupniki iz podjetij povedali, kako so sami v svojih okoljih doživljali odpustitve trajno presežnih delavcev in zmanjševanje števila zaposlenih. Njihove zgodbe so pokazale, da so se Svobodni sindikati v vseh podjetjih zavzemali za spoštovanje pravic dnevnih migrantov.

Dušan Detiček je članom obeh ormoških študijskih krožkov izrekel priznanje za njihovo delo, saj so opozorili na pereče probleme in se hkrati usposobili za njihovo reševanje. To pa je tudi namen študijskih krožkov. Predstavil je tudi rezultate dela študijskega krožka v Slovenski Bistrici, na katerem so še pred sprejemom novega zakona o delovnih razmerjih analizirali, kaj bi sprejem določenih predlaganih členov pomenil v praksi. Na srečo so socialni partnerji na pogajanjih zlasti po zaslugi ZSSS predlog zakona o delovnih razmerjih uspeli temeljito izboljšati.

Dušan Semolič je organizatorjem in članom študijskih krožkov izrekel priznanje in zahvalo za opravljeno delo in usposabljanje. Dejal je, da so študijski krožki izredno koristni za sindikalno usposabljanje in delo, zato bi jih veljalo razširiti po vsej Sloveniji. Tudi sam marsikdaj tudi sam črpa ideje iz študijskih krožkov. Kot primer je navedel študijski krožek v Slovenski Bistrici, ki je v dveh točkah izredno tehtno opozoril na probleme starejših delavcev. Te argumente je uporabil tudi na pogajanjih z delodajalci. »Skupaj smo v sindikatih močnejši. Greh bi bil, če ne bi izkoris-

tili vsega znanja in vseh potencialov, ki jih v sindikatih imamo,« je dejal Semolič. V krožkih se člani usposabljujejo, hkrati pa opozarjajo na probleme v vsakodnevnem življenju in v zakonodaji, ki jih je treba odpraviti.

Potrebujemo dobre menedžerje

Semolič je še opozoril, da mora država nujno zaščititi tudi delovna mesta v delovno intenzivnih panogah. Odgovorni v državi bi se morali zavedati, da vsi ne morejo biti zdravniški, inženirji ali drugi strokovnjaki, potrebni so tudi sposobni in prizadevni delavci. Tudi delavci, ki so razvrščeni v najnižje tarifne razrede, imajo pravico živeti od svojega dela. Zato številne najbolj razvite države v Evropski uniji ščitijo delovna mesta v delovno intenzivni industriji. »Takšna bi morala biti tudi politika naše države,« je poudaril Semolič in dodal, da ravno delavci v delovno intenzivnih panogah največ prispevajo za delovanje države. Pri nas je namreč še vedno bolj obdavčeno delo kot kapitalski dobički in premoženje.

Semolič je opozoril tudi, da bi lahko brezposelnost znižali s skrajševanjem delovnega časa od 40 na 35 ur na teden.

Še zlasti pa je po Semoličevih besedah razvoj naših podjetij vključno z odpiranjem novih delovnih mest odvisen od izobraženosti, usposobljenosti, znanja in uspešnosti menedžerjev. Vsa prizadevanja delavcev so zaman, če vodilni ne znajo opravljati svojega posla ali so zanj premalo sposobni. »Uspešna podjetja danes potrebujejo vrhunski vodilni kader. Kjer takšnih kadrov ni, tam se slabo piše delavcem in sindikatom,« je dejal Semolič. Usposabljanje in nastavljanje menedžerjev po njegovih besedah sicer ni stvar sindikatov, vendar pa je prav, da lastnike in delodajalce na pomen tega vprašanja večkrat opozorijo. Več bo dobrih menedžerjev, manjše bo namreč število brezposelnih. Poleg tega pa visoko izobraženi menedžerji tudi vedo, kako je za gospodarsko uspešnost in razvoj pomemben in nujen socialni dialog.

Tretje športne igre ZSSS**Tekmovalnost se povečuje**

Tretje športne igre ZSSS prejšnjo soboto na Kodeljevem v Ljubljani so potekle v izjemno lepem vremenu in športnih bojih. Postavile so nove mejnike, ki so se kazale zlasti v ambicijah doseči čim boljše rezultate. Več kot 500 športnikov in športnic, sestavili so 78 ekip, se je pomerilo v sedmih disciplinah, ki so zastopale 18 sindikatov dejavnosti. Najmnožičnejši so bili predstavniki Sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije, ki so na koncu zbrali dve točki več kot drugouvrščena ekipa Sindikata finančnih organizacij Slovenije. Mnogi so bili tudi predstavniki Sindikata KNG,

Sinlesa, Sindikata KŽI in SKVNS, z le eno ekipo so nastopili sindikati SKEI, Glosa in SGiT in z njo dosegli vidno uvrstitev.

Igre so bile na primerni športni ravni, za kar so skrbeli tudi dobri sodniki. Publike ni bilo prav veliko, so pa tekmovalci dobro spodbujali svoje kolege.

Po podatkih organizatorjev je med napornimi tekmami prišlo do dveh manjših poškodb, ki verjetno ne bosta imeli hujših posledic.

Pripomb na organizacijo ni bilo slišati, tudi zaključno srečanje je minilo v dobrem razpoloženju. Posamezniki so se neuradno pri-

toževali, da so v nekaterih moštvih nečlani posameznih sindikatov, vendar nič od tega ni bilo potrjeno. Mogoče je k temu prispeval tudi zelo strog pravilnik iger, ki je za kršitve predvidel kazni 500.000 tolarjev. Slovanovci, ki so prevzeli organizacijo iger, so narobe izračunali vrstni red ekip. Pokal za najboljšo ekipo je Dušan Semolič to sredo že predal v roke Cvetke Gliha sekretarke SDPZ. Za njen uspeh (med njimi je bilo veliko poštarjev) je zaslužen tudi Jože Gaube, bivši predsednik tega sindikata.

F. K.

Ob otvoritvi iger so se ekipe kar malo razkazovale.

V pikadu se je odrezal tudi Lojze Terbuc.

Zmagovito ekipo sindikata prometa in zvez smo fotografirali le ob otvoritvi.

Tekači na 1500 metrov (med njimi je tudi Dušan Semolič) so pokazali dobro pripravljenost. Drago Ščernjavič je tekel le izven konkurence.

Predstavnica Sindikata KNG je zelo skrbno merila v tarčo.

Nogometašem SKEI (nastopala je ekipa iz Štor) je uspelo zmagati. Več težav kot v finalu z ekipo SDPZ so imeli v predtekmovalju, ko so nasprotnike premagali šele po enajstmetrovkah.

Najmanjšo, vendar najboljšo ekipo v pikadu je prijavil sindikat Glosa. Dušan Semolič je skupaj z glavnim organizatorjem Martinom Muršičem Francu Peterlinu podelil pokal.

Navijačice so se med finalno tekmo (največ je trgovk) kar lepo zabavale.

V ekshibicijski tekmi so se zmagovalci v košarki pomerili še z okrepljeno ekipo ZSSS. Ker Dušanu in drugim trojke niso šle najboljše, jim ni uspelo zmagati, vendar so bili po nastopu vseeno veseli.

Po finalni tekmi v odbojki (zmagale so sinlesovke iz Marlesa v sivih majicah) so se tekmičice prijazno pozdravile. Gledalci smo uživali v dobri odbojki in tudi drugače je bilo kaj videti.

Rezultati:

Košarka: 1. Sindikat delavcev finančnih organizacij Slovenije, 2. SDPZ, 3. SDDO; **mali nogomet:** 1. SKEI, 2. SDPZ, 3. SGI; **namizni tenis, ženske:** 1. SDDO, 2. Sinles, 3. SKVNS; **odbojka, moški:** 1. Sindikat delavcev finančnih organizacij Slovenije, 2. Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije, 3. SDGD; **pikado, ženske, ekipno:** 1. Sindikat KNG, 2. SKVNS, 3. SDPZ; **posamično:** 1. Majda Bogataj (Sinles), 2. Marjanca Rožej (Sindikat KŽI), 3. Darinka Šlauer (SKVNS); **pikado, moški, ekipno:** 1. Glosa, 2. SKVNS, 3. Sindikat KŽI; **moški, posamično:** 1. Aleš Šulc (Glosa), 2. Franc Peterlin (Glosa), 3. Alojz Terbut (SKVNS); **tek na 1500 metrov:** 1. Andrej Tratjek (Stupis), 2. Samo Zupančič (Sindikat KNG), 3. Milan Sapač (Stupis); **vlečenje vrvi:** 1. SDPZ, 2. Sindikat KNG, 3. Sindikat KŽI; **skupni vrstni red ekip:** 1. SDPZ, 2. Sindikat delavcev finančnih organizacij Slovenije, 3. Sindikat KNG, 4-5. Sinles in SKVNS, 6. SDGD, 7. SDDO, 8. Sindikat KŽI, 9. SDTS, 10. Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije ...

Najboljši košarkarji so bili iz ekipe sindikata delavcev finančnih organizacij.

Vlečenje vrvi je bilo zelo razburljivo. Čeprav so prvi močnejše potegnili predstavniki KNG, so na koncu slavili predstavniki SDPZ, za katere je navijal tudi njihov predsednik Srečko Lorenčak. Strokovnjaki so nam povedali, da so nastopali poštarji, ki so bili tudi najprimerneje obuti.

Hamoreska

»Joj, danes sem tako utrujen, da bolj ne bi mogel biti,« je pred dnevi pri malici v naši tovarniški menzi vzdihnil rezkar Vili. »Že ves teden delam nadure! Ta mesec jih imam že več kot sto!«

»Vili, ne pusti se izkoriščati,« je dejal mizar Tone. »Svojim šefom jasno in glasno povej, da lahko delavec po zakonu opravi mesečno samo 20 nadur!«

»Ah, Tone, ne bodi tako malenkosten,« je zamahnil z roko Vili. »Kaj vse piše v naših zakonih, pa tega nihče ne spoštuje!«

»Saj to je ravno tisto!« je vzkripel Tone. »Zaradi tega pa smo prišli tako daleč, da lahko delodajalci po mili volji izkoriščajo delavce! Tega delavci ne smemo več dopustiti. Vili, v tvojem primeru bom sam poklical inšpektorja za delo in ga opozoril na tvoje nadure!«

»Tone, ali si nor?« je razburjeno vzkliknil Vili. »Zakaj bi morali začeti zakone spoštovati ravno pri meni, če jih vsi kršijo?«

»Vili, ali ti šef tako dobro plačuje nadure, da si se odločil držati jezik za zobmi?« je zanimalo Toneta.

»Zakaj bi ravno jaz dobil plačane nadure, če pa jih vsi drugi lahko zamenjajo za proste ure,« je užaljeno dejal Vili. »Nadur niti nočem imeti plačanih, četudi bi mi šef denar ponujal!«

»Vili, ali se je tebi popolnoma zmešalo,« je previdno povprašal strugar Lojze. »Najprej praviš, da ni nič narobe, ker moraš opraviti več nadur, kot jih dovoljuje zakon, nato pa zanje nočeš niti plačila!«

»Jaz ne terjam zase nobenih posebnih pravic. Želim samo, da me v tovarni obravnavajo kot vse druge in mi nadure zamenjajo za proste ure,« je kategorično dejal Vili. »Sploh pa ne vem, kdo pravi, da nadure moram delati. Jaz nadure želim delati!«

Vsi smo odložili žlice in se zazrli v Vilija. »Vili, ali je kaj narobe s tabo?« je z nežnim glasom povprašala Sonja iz računovodstva. »Povej, zakaj tako rad delaš nadure?«

»Le zakaj?« je s vprašanjem odgovoril Vili. »Zato, ker moram za en mesec narediti vse vnaprej!«

»Zakaj pa?« smo povprašali vsi v en glas.

»Zakaj, zakaj?« je odvrnil Vili. »Zato, ker bo naslednji mesec svetovno nogometno prvenstvo, na katerem bodo prvič v zgodovini samostojne Slovenije igrali tudi naši fantje. Šefu sem že rekel, da naj v času svetovnega prvenstva v nogometu ne računa name. V službi me bo videl samo, če bo prinesel v proizvodno dvorano barvno televizijo in zaboj piva. Nočem zamuditi niti ene same samcate minute tega svetovnega spektakla. Zato bom normo za naslednji mesec naredil že ta mesec.«

»Ha, ha, ha! Vili, ti pa si zares tako vesten delavec, da si že prav smešen,« se je zarežal skladiščnik Rudi. »Ali misliš, da bo v času svetovnega nogometnega prvenstva v podjetju tvoj šef? Bodi prepričan, da ne bo tukaj nobenega šefa, ki bi tebi in vsem drugim delavcem gledal pod prste, ali bomo izpolnili normo ali ne? Vsi bodo čepeli pred televizorji! Direk-

tor s svojimi sodelavci pa se tako in tako že odpravlja na službeno in poslovno potovanje za mesec dni v Korejo in na Japonsko.«

»Rudi ima prav,« je dejal kurir Peter. »V času svetovnega nogometnega prvenstva ne bo v tej deželi delal nihče razen gostincev. Lastnik bifeja Pri Ančki je v lokal že namestil tri televizorje in na novo, na črno zaposlil še dve študentki.«

»Boste videli, kakšno mrtvilo bo v času nogometnega svetovnega prvenstva zavladovalo v naši politiki in gospodarstvu,« je dejal Tone. »Se celo naši politični liderji in poslanci se ne bodo imeli med seboj več časa pripraviti – pa tudi če se bodo, njihovih preprirov ne bo nihče opazil, saj bodo oči javnosti uprte samo v naše fante.«

»Veste, kako pa se na svetovno nogometno prvenstvo pripravlja moj bratranec, ki je kmet?« je veselo povprašal Rudi. »Kravam daje jesti šestkrat na dan, ker pravi, da se nikoli ne ve, kdaj bodo dobile jesti prihodnji mesec, saj bo to odvisno od razpleta na nogometnih igriščih. Kadar bodo naši, bog ne daj, izgubili, bodo krave prišle do svoje krme. Če bodo zmagali, pa bo moral bratranec s kolegi to proslaviti v vaški oštariji. Takrat se bodo morale krave znajti same.«

»Slišal sem, da bodo menda v času svetovnega nogometnega prvenstva zaprli celo Mercatorjeve trgovine,« je dejala Sonja iz računovodstva. »Če bi bile trgovine odprte tako kot ob običajnih nedeljah in praznikih, bi namreč lahko prišlo do kakšnega problema, ki bi Mercatorjeve šefe zmotil pri gledanju prenosov s svetovnega nogometnega prvenstva.«

»Po mojih informacijah so že tudi novinarji v dnevnikih popolnoma pripravljene na začetek svetovnega nogometnega prvenstva,« je dejal Lojze. »Menda imajo časopise napisane že za ves mesec naprej, samo nogometne rezultate morajo še dodati. Sicer pa bralci naslednji mesec v časopisih razen o nogometu tako in tako ne bomo ničesar brali.«

»Učitelji, zdravniki in policaji pa bodo menda naslednji mesec kar stavkali za višje plače,« je dejala Sonja. »Tako bodo lahko nemoteno gledali prenose. Poleg tega pa bodo lahko igre naših fantov na svetovnem nogometnem prvenstvu mirno spremljali tudi učenci in dijaki ter bolniki in lopotilci.«

Kdo ve, koliko časa bi še tako kramljali, če nas ne bi začel priganjati čas.

»Špela, pridi, da plačam pijačo!« je vzkliknil Rudi.

»Račun boš poravnal jutri! Zdaj nimam časa,« se je iz kuhinje zaslislal energičen glas kuharice Špele. »Ravnokar kuham ričet za vaše malice za ves naslednji mesec vnaprej. Hvala bogu, da imamo hladilnike, drugače jaz edina v tej deželi ne bi mogla spremljati naših zlatih fantov na svetovnem nogometnem prvenstvu. Ali ste videli, kako so bili luštni, ko so odhajali? Komaj že čakam, da zaigrajo prvo tekmo in vsemu svetu pokažejo, kaj Slovenci zmoremo in kako znamo biti delavni, dobro organizirani, disciplinirani, pridni in učinkoviti!«

Iz dnevnika delavca Jožeta

Priprave

Bankrop

»Zakaj si tako žalosten?«

»Moje podjetje je žrtev bankropa!«

»Misliš bankrota?«

»Ne! Podjetje ni propadlo na trgu, temveč mu je bankovce za davke pobral minister za finance Rop. Torej je žrtev bankropa!«

Poroka

»To, da sem se poročila s teboj, si lahko razložim samo s tem, da sem bila takrat popolnoma nora!«

»Jasno! Žal pa jaz tega takrat še nisem opazil!«

Sonček in Saturn

»Ljubica, ti si moj sonček!«

»Raje bi bila tvoj saturn?«

»Zakaj?«

»Ker ima Saturn več prstanov!«

Državni deficit

»Očka, kaj je to državni deficit?«

»Država je v deficitu takrat, kadar ima v blagajni manj denarja kot takrat, ko je bila že popolnoma prazna.«

Spomin in opomin (IX.)

Desetletnica prve splošne stavke v Sloveniji

Ob deseti obletnici prve splošne stavke v samostojni Sloveniji – 18. marca 1992 so jo organizirali Svobodni sindikati Slovenije – je ZSSS izdala posebno brošuro. V njej avtor Pavle Vrhovc opisuje dogajanja pred desetimi leti. Dogodke ilustrira več kot 30 fotografij in drugih dokumentov o stavki, v kateri je sodelovalo 400.000 članov Svobodnih sindikatov Slovenije. V nadaljevanjih objavljamo odlomke iz brošure.

Dan po stavki je tudi zbor občin odpravil sporni zakon o zamrznitvi plač, ki je bil povod za prvo, najbolj množično stavko v zgodovini slovenskih socialnih bojev. Ob razpravi o proračunu v skupščini so bila zagotovljena sredstva za sodišča in institucije, ki se ukvarjajo s pravno varnostjo delavcev. Izvršni svet je dva dni po opozorilni stavki sklenil povišati zajamčeno plačo na 15.820 tolarjev (to je bilo še zmeraj nekoliko manj, kot so zahtevali Svobodni sindikati Slovenije), pripravil pa je tudi gradivo o socialnem položaju delavcev v Republiki Sloveniji, o katerem so nato razpravljali v skupščini RS.

Teden dni po prvi splošni opozorilni stavki se je sestalo tudi predsedstvo sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in ocenilo izvedbo stavke. Predsednik ZSSS mag. Dušan Semolič je dejal, da je opozorilna stavka v prvem delu v celoti uspela, saj so Svobodni sindikati Slovenije odmevno predstavili svo-

je zahteve in pričakovanja. Drugi del stavke, to je dogovor o uresničitvi zahtev, se še nadaljuje. Poudaril je, da smo bili sindikati prvič v središču pozornosti politike, zato je bila politizacija stavke do neke mere neizbežna. Z izvršnim svetom, na katerega so bile naslovljene nekatere stavkovne zahteve, so se neizbežno identificirale posamezne stranke vladajoče koalicije, pa tudi posamezniki, ki so stavko Svobodnih sindikatov Slovenije razumeli kot napad na svoje ideale in tako tudi reagirali, saj so našli na stotine opravičil za ravnanje vlade. Kljub temu, da so strele sekale v vrhove, so vodstva Svobodnih sindikatov Slovenije vzdržala vse pritiske, in to v vseh oblikah organiziranosti. Svobodni sindikati Slovenije smo se izogibali politizaciji stavke, je dejal predsednik ZSSS, in nismo dajali povodov zanj. Pohvalil je stavkovne odbore, ki so v celoti obvladovali dogajanje, ter delavstvo, ki je dostojanstveno in pokončno izrazilo svoje stiske, zahteve in pričakovanja. Med članstvom se je okreplil občutek pripadnosti Svobodnim sindikatom Slovenije. Če kateri sindikat lahko kaj naredi, lahko to naredi le Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, ki ni obremenjena ne z oblastjo, ne s poslovodstvi, so ugotavljali.

Vlada Lojzeta Peterleta je dober mesec dni po stavki padla, uradno zaradi razpada Demosa, vendar pa so k temu nevdvomo prispevali tudi Svobodni sindikati Slovenije, ki so bili ves čas njen odkrit nasprotik. Konec aprila 1992 je bil v skupščini za novega predsednika izvoljen dr. Janez Drnovšek. Ta je sestavil sredinsko vlado, od katere so Svobodni sindikati Slovenije pričakovali, da bo imela večji posluš za delavstvo. Vendar se

njihova pričakovanja niso uresničila. Tudi nova vlada ni znala ali hotela prisluhniti zahtevam sindikatov. Zato so se tudi preostali del leta nadaljevali spopadi z njo, predvsem zaradi predlagane lastninske zakonodaje, zaradi odločitve za enostransko odpoved splošne kolektivne pogodbe za negospodarstvo ter nekaterih drugih njenih odločitev glede zajamčenih plač in denarnih nadomestil. Še naprej so se morali Svobodni sindikati Slovenije boriti za uresničevanje kolektivnih pogodb ter za redno izplačevanje plač in za to poseči po skrajnih oblikah sindikalnega boja – stavki.

Svobodni sindikati so leta 1992 organizirali kar 229 stavk, v katerih je sodelovalo prek 90.000 delavcev. Konec tega leta je bilo v Sloveniji 102.593 brezposelnih, inflacija, merjena s cenami na drobno, je bila 201,3 odstotna, povprečne plače pa so znašale 30.813 tolarjev; v gospodarstvu 29.314 tolarjev, v negospodarstvu pa 36.949 tolarjev.

Prva splošna opozorilna stavka v Republiki Sloveniji ni bila le socialni obračun zaposlenih in nezaposlenih z izvršnim svetom, ki ni spoštoval dogovorov in ni bil pripravljen dvigniti praga preživetja na človeka dostojno raven, ampak tudi s skupščinskimi strankami, ki so bile odgovorne za sodobno ureditev delavske zakonodaje in za zagotovitev njenega doslednega uresničevanja. Stavka s socialnim obeljšjem je tako nehote prispevala k temu, da je postala razvidnejša strankarska delitev slovenskega političnega prostora, pa tudi »ideološko« razlikovanje sindikalnih organizacij na Slovenskem.

Ljudje so v obdobju do splošne opozorilne stavke kazali neverjetno socialno potrepljivost. Upali so, da bo prišlo do gospodarskega razvoja in izboljšanja življenjskega standarda, izvršni svet in skupščina pa sta se bolj ukvarjala z delitvijo in prerazdelitvijo. A tudi vdanost ljudi v usodo ima svoje meje in splošna opozorilna stavka je to resnico povedala dovolj zgovorno.

Splošna stavka je bila velik organizacijski in politični podvig sindikatov, združenih v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije. Dokazali so, da jo lahko izpeljejo in obvladujejo. Bila je tudi demonstracija sindikalne moči, s katero so si Svobodni sindikati Slovenije utrdili položaj pred naslednjimi pogajanjmi. Prva splošna stavka je bila kombinacija različnih oblik protestov Svobodnih sindikatov Slovenije: od klasičnih stavk v podjetjih in zavodih do cestnih zapor in oviranja prometa ter protestnih zborovanj. Svobodni sindikati Slovenije so z organizacijo splošne stavke dokazali, da so bili že takrat v Evropi – stavko so organizirali na način, uveljavljen v sindikalnih konfederacijah evropskih držav. Organiziranje prve splošne stavke pa jim je povečalo tudi samozaupanje in dalo velik kapital, iz katerega so črpali moč in izkušnje pri organiziranju različnih oblik množičnih protestov, ki so sledili v naslednjih letih.

Konec

FRANCOSKI OTOK V SREDOZEMSKEM MORJU		ANGORSKA VOLNA	AMER. FIZIK, NOBELOVEC 1943	RASTLINSKA BODICA	ŠVEDSKO MESTO OB REKI OSTER	NEKDANJI LJUBLJ. IGRALEC RANER	ZMIKAVT, KI JE SE OTROK												
Avtor: Rudi Murn	SKOPLJENEC GOROVJE V JZ RUSIJI																		
UGOTAVLJANJE PRAVILNOSTI																			
SREBROV SIJAJNIK																			
IDEAL					KIRN ANDREJ – SLOV. SOCIOLOG CVETO SEVER – KRANJSKI LUTKAR		IVAN BUNIN	2	DEL POHISTVA	REKA V HERCEGOVINI	SPOD-BUDA	VOLNENA ODEJA	NEKDANJI TURSKI GOSPOD	ROMAIN ROLLAND	RIMSKA UTRDBA KVADRAT. OBLIKE	ANTIČNA GLINASTA POSODA			
SLOV. SOCIOLOG (ANDREJ)				ZELIKA	SESTAVEK, KI ZAVRAČA OČITKE	NOVINARKA TROPSCO DREVO, KRUHOVEC													
LUKA V IZRAELU				DEL ZOBOVJA RUSKI SKLAD. ŠCEDRIN				STENOGRAFSKI ZAPIS PISEC KRONIKE											
ZAJC ANDREJ				UREDNIKA 4. ČRKA GRŠKE ABECEDE														SEVERKAR FRANCE NESPAMET	
	ŽIVAL Z DOLGIM RILCEM											RAVS	ETIOPSKI GOSPOD						
	EDMONT DANTES OUT PO NAŠE				PIHALNI INSTRUMENT				ZVRST KAKEGA IZDELKA				ČEBELJA PAŠA IVO SVETINA						
JEZIK INDIJSKEGA SRED. VEKA					JEZERO V VZH. TURČIJI MARIJA AHACIĆ			LUTEČJ	KUŽNA BOLEZEN, KOZE										
CESTNO PREVOZNO SREDSTVO									PISMENO POTRDILO BRŠLJANU PODOBNA LONČNICA								OZEK, DOLG KOS BLAGA	MANJŠI OTOK V KORNATIH, JADRAN	
PLANŠAR						TRETJA POTENCA ŠTEVILA				IVAN TAVČAR STRUPENA RASTLIN. BAZA			GLASBENIK SOSS SLOV. PESNICA NOVI						
									FRANC. SKLAD. (MAURICE, »BOLERO«)										
										LJUBKOVALNO: SLAPA									
									LADKO KOROŠEC AKTINIJI		IME KRANJ. LUTKARJA SEVERJA	DEL KROZNICE POGANJ. IZ GOMOLJA							
								3										ORGANSKO VEČANJE	KURIVO Z BARJA
								4						KRŠJE SATIRIK BUCHWALD					
									FILOZOF. PO HUSSERLU: BISTVO DOJETJA PREDMETA									ANTON OCVRK IRIDIJ	
									IGRALEC NA BRENKALO										
									MOŠKO IME				VINORODNA RASTLINA						

GESLA NAGRADNE KRIZANKE št. 19 (23. 5. 2002):

- 1:
- 2:
- 3:
- 4:

Gesla iz današnje nagradne križanke napišite na označena polja, izrežite in pošljite nalepljena na dopisnici na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana, p. p. 97. Tudi tokrat je nagrada 5000 tolarjev, zato ne pozabite napisati svojega točnega naslova in davčne številke. Upoštevali bomo pravilne rešitve, ki bodo prispele do **ponedeljka, 3. junija 2002.**

Pravilna rešitev gesel iz 17. številke Nove Delavske enotnosti: 1. COSTA BRAVA, 2. LLORET DE MAR, 3. IBIZA. Nagrado 5000 tolarjev prejme **Kar-men Avsec**, Cesta 24, junija 13, 1231 Črnuče.

Nova Delavska enotnost
Nagradna križanka št. 19